

La Unió Europea desestima el català

La Unió Europea promulga com més va més normes que marginen injustament les llengües que no són oficials de les institucions europees

Joan Ramon Soler i Durany

Vicepresident de la Fundació Catalunya.
Fons per a la Defensa dels Drets dels Catalans

04/06/2014

“La Unió Europea desestima el català”

Amb motiu de la constitució del nou Parlament Europeu a partir de l'1 de juliol, en aquest escrit voldríem recollir alguns exemples i casos concrets que mostren fins a quin punt és injusta la manca de reconeixement de la llengua catalana a les institucions europees. És cert que podríem dir el mateix de les altres llengües europees que no són oficials a les institucions de la Unió a causa de polítiques lingüístiques centralistes i repressives. El fet és que el cas català clama al cel a causa del seu pes demogràfic, de la seva extensió i ús en tres estats de la Unió, de la seva oficialitat compartida en el territori d'un d'ells i del seu caràcter oficial en exclusiva en un microestat europeu, Andorra, que encara no forma part de la Unió.

La Unió Europea va promulgant com més va més normes que marginen injustament les llengües que no són oficials de les institucions europees. Aquestes llengües no només són marginades en el si de les institucions, sinó també en les disposicions lingüístiques incloses en les normes sectorials que afecten l'àmbit privat. [Milian](#)¹ recull disposicions europees que obstaculitzen l'ús del català.

L'exclusió de les llengües oficials a Espanya –altres que el castellà– de la condició d'oficials de les institucions de

la Unió Europea n'agreuja les condicions de supervivència, ja prou difícils per a elles. Aquesta exclusió de l'oficialitat de les llengües regionals o minoritàries d'Europa no té només conseqüències en la comunicació dintre de les institucions europees i entre aquestes i els estats i els ciutadans, sinó que també és estesa pel dret derivat a la diferent normativa comunitària sectorial. L'exclusió de les llengües minoritàries del paquet de les llengües oficials europees ha arribat a ser utilitzada fins i tot per organismes estatals interns, com ara el Tribunal Constitucional espanyol, per justificar la imposició del castellà en tant que llengua oficial europea en un àmbit on concorre la normativa europea i l'estatal. La Sentència 236/1991, de 12 de desembre, del Tribunal Constitucional, legitima la imposició del castellà que fa el Reial decret 597/1988, de 10 de juny, de metrologia, en les peticions relacionades amb aquest àmbit i els documents que se'n desprenen, com també les inscripcions que en deriven, i això per més que l'Administració competent en matèria de control metrològic sigui, a Catalunya, l'Administració de la Generalitat. El Tribunal Constitucional ha considerat vàlida aquesta derogació de l'oficialitat de les llengües diferents del castellà pel mer fet que les aprovacions de model CEE s'han de publicar al “Diari Oficial de les Comunitats Europees”. El Tribunal declara vàlida la imposició del castellà del Reial decret espanyol simplement per un fet que és conseqüència de l'absència de les llengües espanyoles diferents del castellà del conjunt de llengües oficials a les institucions de les Comunitats Europees.

L'extrapolació de la declaració d'oficialitat de les llengües de les institucions de la Unió Europea cap a altres àmbits aliens al funcionament de les institucions, amb el resultat de

---

¹ MILIAN I MASSANA, ANTONI: (2005) "Dictamen sobre la reglamentació de l'ús de la llengua catalana a l'etiquetatge i a les instruccions d'ús dels productes comercials" *Revista de Llengua i Dret*, núm. 43, juliol 2005. Barcelona: Escola d'Administració Pública de Catalunya. P. 279-323. Sobre els antecedents de la conflictivitat en l'àmbit de l'etiquetatge, vegeu SOLÉ I DURANY, JOAN RAMON: "El marc legal de l'etiquetatge en català" *Actes de les Jornades sobre Normalització lingüística a l'Alt Penedès i al Garraf: 15 i 16 d'abril de 1994* Centre de Normalització Lingüística Alt Penedès-Garraf. Estudis i documents IX, 90, Institut d'Estudis Penedesencs, 1995.

“La Unió Europea desestima el català”

limitar l'ús de les altres llengües europees, és una desviació de poder que atempta contra el multilingüisme, la llibertat i la diversitat lingüístiques i la protecció que mereixen aquestes llengües. Com diu Eva Pons (2007, p. 56)², hi ha “el perill que l'oficialitat es desdibuixi com a estatus jurídicament definit per identificar les llengües que són considerades genuïnament ‘llengües de la Comunitat o de la Unió’. Aquesta denominació s'empra al costat d'altres igualment sospitoses, com ara:

- ‘llengües oficials de la Comunitat’ (*official languages of the Community*)
- ‘llengües comunitàries’ (*Community languages*)
- ‘llengües de la Unió’ (*Languages of the Union*)
- ‘llengües de la Unió Europea’ (*European Union Languages*)

“La interpretació i l'ús que es fa d'aquests conceptes per part de les institucions comunitàries contribueix a aprofundir la distinció entre les llengües europees oficials i les llengües europees que no tenen reconegut aquest estatus. Amb això s'agreuja la situació ja inicialment desavantajosa de les llengües que, com el català, no són reconegudes com a oficials per la UE”. Eva Pons posa exemples de cadascuna d'aquestes expressions, que mostren com les normes, els projectes i les accions europeus, en regular o preveure aspectes lingüístics, arriben a excloure la possibilitat d'ús de les llengües europees regionals o minoritàries en àmbits aliens al funcionament de les institucions europees i fins i tot en àmbits on els

ordenaments jurídics estatals no prohibien l'ús d'aquestes llengües fins a l'entrada en vigor de la norma comunitària europea. Caldria, doncs, que la Unió Europea fes seva la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries i remogué els obstacles i prohibicions d'ús addicionals i injustificats que trobem a l'ordenament jurídic derivat i en l'actuació de les institucions de la Unió Europea.

La Unió Europea ha aprovat, doncs, nombroses normes que imposen l'ús de les llengües oficials de les institucions de la unió en àmbits aliens a les institucions, de tal manera que s'exclouen no només les llengües dels països tercers sinó l'ús autònom i fins tot concurrent de les llengües minoritàries dels estats de la Unió. Per il·lustrar aquesta afirmació podem esmentar diversos exemples.

El Reglament (CE) núm. 1791/2006 del Consell, de 20 de novembre de 2006, pel qual s'adapten determinats reglaments i decisions en els àmbits de la lliure circulació de mercaderies, la lliure circulació de persones, el dret de societats, la política de la competència, l'agricultura (inclosa la legislació veterinària i fitosanitària), la política de transports, la fiscalitat, les estadístiques, l'energia, el medi ambient, la cooperació en els àmbits de la justícia i dels assumptes d'interior, la unió duanera, les relacions exteriors, la política exterior i de seguretat comuna i les institucions, com a conseqüència de l'adhesió de Bulgària i Romania, adapta documents de transport i logotips com tants n'hi ha en altres normes europees. Aquests documents, logotips, certificats, formularis, etc., sovint només poden incloure els mots i texts taxativament especificats a la normativa, els quals tan sols poden ser en les llavors 23 llengües oficials de la Unió. D'aquesta manera, les administracions i els ciutadans de

---

² PONS, EVA: (2007) *El català a Europa. Informe sobre la situació de la llengua catalana, en el marc actual de la Unió Europea* Informes de l'Observatori. Dossiers 9; Observatori de la Llengua Catalana
http://www.observatoridelallengua.cat/arxius/documents/el_catala_a_europa_proposta2.pdf

territoris on hi ha una llengua minoritària, que fins i tot és oficial al territori, es veuen impeditos d'usar-la o veure-la usada en els logotips i la documentació regulats per aquestes normes europees.

D'entre les normes que estudia Milian en el treball esmentat de 2005, en relació amb l'etiquetatge, cal remarcar la Directriu 2000/13/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 20 de març de 2000, relativa a l'acostament de les legislacions dels estats membres en relació amb l'etiquetatge i la presentació dels productes alimentaris, com també la publicitat sobre aquests productes. Aquesta Directriu va ser derogada pel Reglament (UE) 1169/2011, de 25 d'octubre, sobre informació alimentària facilitada al consumidor. L'article 15 (requisits lingüístics), similar al 16 de la Directriu 2000/13/CE esmentada, diu el següent:

- "1. (...) la informació alimentària obligatòria figurarà en una llengua que compreguin fàcilment els consumidors dels Estats membres on es comercialitza l'aliment.
2. En el seu propi territori, els estats membres en què es comercialitza un aliment podran estipular que les mencions es facilitin en una o més llengües d'entre les llengües oficials de la Unió Europea.
3. Els apartats 1 i 2 no exclouen la possibilitat que les mencions figurin en diverses llengües."

La Directriu 2000/13/CE va substituir una Directriu anterior, la 79/112/CEE del Consell, que no permetia als estats la imposició d'una llengua determinada. La prohibició d'imposar una llengua determinada constituïa un marc legal teòricament més beneficiós per a les llengües minoritàries, per tal com si bé no permetia als estats d'obligar a l'ús de la llengua minoritària, en solitari o en concurrència amb la llengua majoritària

de l'Estat, almenys la llengua minoritària en principi podia ser usada en solitari. Ara, en canvi, la disposició transcrita permet la imposició obligatòria de les llengües oficials de la Comunitat –que de manera restrictiva s'entén que es refereix a les oficials de les seves institucions.-. L'Estat pot imposar l'ús de la llengua majoritària i no pot en canvi imposar alternativament o concurrent l'ús de les llengües regionals o minoritàries, de manera que els malauradament poc freqüents casos d'ús exclusiu d'una llengua regional o minoritària a les etiquetes poden esdevenir contraris a la legislació estatal a causa del dret derivat comunitari. Igualment la norma antecessora d'aquestes sembla que va fer desistir el Parlament de Catalunya de prescriure obligatòriament l'ús de la llengua catalana en l'etiquetatge de productes comercialitzats a Catalunya fins a l'aprovació de la Llei del Codi de consum el 2010. Fins llavors, es va considerar que la possibilitat d'imposar una llengua oficial de la Comunitat constituïa una prohibició *a sensu contrario* d'imposar una llengua no oficial de les institucions de la Unió.

D'altra banda, i a fi d'esmentar un altre exemple d'aquesta mena d'imposicions restrictives per a les nostres llengües minoritàries, l'article 12 de la Directriu 2002/57/CE del Consell de les Comunitats europees, del 13 de juny de 2002, en relació amb la comercialització de les llavors de plantes oleaginoses i tèxtils, diu el que segueix:

- "1. Els Estats Membres han de prescriure que els embalatges de llavors de base, de llavors certificades de tota naturalesa i de llavors comercials
a) estiguin proveïts, a l'exterior, d'una etiqueta oficial que no s'hagi utilitzat encara, que sigui conforme a les condicions fixades a l'annex IV i que les

“La Unió Europea desestima el català”

indicacions de les quals estiguin redactades en una de les llengües oficials de la Comunitat. (...).”

A *sensu contrario* aquestes disposicions prescriuen que els estats poden, en el cas del Reglament 1169/2011, i han de dictar, en el cas de la 2002/57/CE, normes que impedeixen l'ús autònom d'una llengua regional o minoritària, ja que fins ara l'expressió llengües oficials de la Comunitat no ha estat interpretada de manera que inclogui qualsevol llengua oficial en els estats membres (la qual interpretació ens semblaria la més adequada, bé que exclouria totes les llengües europees que no s'han declarat oficials al seu territori històric), sinó només les llengües oficials de les institucions de la Comunitat (interpretació restrictiva que exclou les llengües oficials europees regionals o minoritàries).

El mateix criteri se segueix en el cas de les disposicions d'aplicació directa com ara el Reglament (CE) núm. 479/2008 del Consell, de 29 d'abril de 2008, sobre l'organització comuna del mercat vitivinícola, que estableix que les indicacions de les etiquetes s'han de fer en una llengua oficial de la Comunitat o més. També a *sensu contrario* aquesta norma fa incompatibles amb el dret comunitari les etiquetes dels vins redactades en una llengua “regional o minoritària” que es vulguin vendre en un altre estat europeu, fins i tot en els territoris on es parla la mateixa llengua. En totes aquestes normes s'afavoreix la potestat dels estats per fer presents les llengües oficials, suposadament per afavorir els drets del consumidor, sense tenir en compte altres interessos fonamentats en arguments de tipus cultural, lingüístic o fins i tot en la llibertat de circulació de béns. Si tenim en compte que una Llei catalana (espanyola a efectes europeus) obliga a etiquetar determinats vins en català, els productors catalans del sud

(Espanya) pateixen un entrebanc a la lliure circulació dels seus productes provocat per una norma europea, quan se suposa que les normes europees precisament haurien d'eliminar les mesures que dificulten la lliure circulació de productes i alhora afavorir les llengües minoritàries. La norma europea que ara comentem és contrària a aquests dos principis comunitaris, sense que això es pugui justificar com una mesura de protecció del consumidor.

Aquestes disposicions de la Unió Europea i altres d'anàlogues contradiuen els acords, les declaracions i els actes comunitaris en favor de les llengües minoritàries. Per exemple, la Resolució 2013/2007(INI) del Parlament Europeu, d'11 de setembre de 2013, sobre llengües europees amenaçades i sobre la diversitat lingüística europea³, la Resolució del mateix Parlament A 3-0042/94, del 9 de febrer de 1994, sobre les minories lingüístiques i culturals a la Comunitat europea,⁴ i les precedents en el mateix sentit que esmenten aquestes resolucions. Desgraciadament aquests darrers texts ni anul·len ni redueixen la força coercitiva de les disposicions negatives esmentades més amunt. Aquelles disposicions poc respectuoses amb les llengües minoritàries en contradiuen d'altres de favorables com ara la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries del Consell d'Europa.

Mentre no es modifiquin aqueixes normes, una de les possibles solucions per contrarestar llurs efectes perniciosos contra les llengües el

3

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2013-0350&language=EN&ring=A7-2013-0239>

⁴ <http://www.ciemen.cat/mercator/UE23-GB.HTM>.

“La Unió Europea desestima el català”

Parlament Europeu podria aprovar una resolució per la qual s'insten les institucions i els estats de la Unió Europea a interpretar totes les disposicions de Dret comunitari que parlen de llengua comunitària, de llengua o llengües oficials de la Comunitat, de les comunitats europees o de la Unió Europea en un sentit diferent de l'interpretat fins ara. Aquestes expressions s'han interpretat fins ara en el sentit que es referien a les llengües oficials de les institucions de la Unió Europea. Si aquesta resolució que proposem instés les institucions i els estats de la Unió Europea a interpretar totes les disposicions de Dret comunitari que contenen les expressions susdites en el sentit que abracin totes les llengües que siguin oficials en algun territori de la Unió, incloses aquelles que no són oficials a les institucions europees o a les estatals, això beneficiaria el català, el basc i el gallec i qualsevol altra llengua que esdevingui o es pugui considerar oficial d'un territori europeu, com ara l'occità, que té una declaració formal d'oficialitat a l'Estatut d'autonomia de Catalunya. És cert que les altres llengües minoritàries no hi guanyarien, però seria un pas endavant per a les llengües regionals o minoritàries declarades oficials dintre d'un Estat i un factor d'esperança per a les altres.

Tal com estan les coses, per resoldre el problema de la normativa europea i el català la solució serà que esdevingui oficial a les institucions i els tractats de la Unió Europea amb l'entrada d'Andorra i/o de Catalunya com a estats membres.

Joan Ramon Soler